

Panna úgy érzi, ráomlik az iskola. Órákon keresztül készült élete legelső előadására. És egy közbeszólás agyonütött mindent. Vége az előadásnak és a tekintélynek egyszerre.

A nevetés egyre tart. Az asszonyok csoportjából átömlik az emberek közé. Vitatkozó csoportok keletkeznek. Helyeslés hangzik mindenfelől. És Panna még mindig nem tudja, mit tegyen.

— Kiszaladok — áll fel a sirástól fojtogatva és az ajtó felé pillant.

Öreg paraszt kiált most hátra a közbeszóló asszonynak:

— Az igaz, Örzi, hogy nyolc gyereked volt, de el is temettél közülök ötöt! Mégsem érthetted hát valami jól hozzájuk!

— Úgy van. Ez igaz — mondogatják és ismét Pannát lesik. Mi lesz már? Panna szeretne odarohanni az őszfejű, subás paraszthoz. Szeretné megcsókolni piros arcát, amiért megmentette a kigúnyolástól. De nem mozdul az asztaltól. Csak megkeresi villámgyors pillantással azt a szájas nénit, aki így belerúgott az előadásába. S ő is rákiabál.

— Úgy van! El is temetted nyolc gyerek közül ötöt!

Aztán fáradtan, kimerülve beszél még egy darabig. Megalázva, összehörve, mintha végigverték volna korbáccsal a hátát, fájdalmasan néz a rávillogó szemekbe. S lassan befejezi az előadást. S a felharsanó tapsban úgy kullog kifelé, hogy hátra sem mer nézni.

— Ne búsuljon, kedves kisasszony! — hallja az előszobában a fehérfejű paraszt vigasztaló hangját. — Közbeordítanak ezek még máskor is!

Panna sírva támológ a szobájába. Szőke haja alatt ezer fájó gondolat ugrál. S nem is hallja, hogy az ablakon hahotázva kocog a hideg őszi eső.

Gyomai György

MAGYAR SZEMMEL BOLSEVIKI FÖLDÖN

Huszonnégy év múlt el azóta, hogy a cári uralmat Oroszországban letörte a bolsevik forradalom. Ez alatt a huszonnégy év alatt Oroszországból a legkülönbözőbb és sokszor a legellentétesebb hírek érkeztek. Elmondották ezek a hírek, hogy Oroszországban a régi cári világ romjain új világ alakult ki s elmondották, hogy ez az új világ a nagytömegek számára sokkal boldogabb, mint volt a régi.

A hírek között voltak olyanok, amelyek szerint ez az átalakulás temérdek vérbe és könnybe került. Ez természetesnek is látszott, hiszen a régi rendszer hívei mindent megkíséreltek, hogy uralmukat fenntartsák s ezeket kíméletlen eszközökkel kellett elhallgattatni, ha az új rend emberei nyugodtan akarták élvezni munkájuk gyümölcsét.

Oroszországban a kíméletlenség nem volt újság, hiszen a cárok alatt is szolgált a kancsuka, meg a száműzetés. Így csak az érdekelte volna a művelt világot, hogy a kíméletlen módszereknek mi lett az eredménye?

Az orosz hírverés huszonnégy éven át azt állította, hogy az eredmény a földi mennyország, a paradicsom lett. Ezzel szemben voltak hírek, amelyek azt állították, hogy a bolsevik orosz földön még sokkal nagyobb a nyomor, mint a cári földön volt és a nép szenved.

A hírek közül mindenki azt hitte, amelyiket akarta és mindeddig nem volt mód arra, hogy megállapítsuk: melyik hír felel hát meg a valóságnak.

Isten úgy akarta, hogy mi magyarok személyesen győzdünk meg arról, hogy milyen is az a bolsevik paradicsom.

A szövetséges német hadsereggel együtt harcoló honvéd fiaink messze bent jártak már bolsevik földön és ha eddig nem tudtuk ellenőrizni az Oroszországból érkezett híreket, most már más a helyzet. A fiaink, a testvéreink, mint szemtanuk mondják most el, hogy mi van orosz földön. Ez már nem ámitás, nem kitalálás, nem hírverés! Ez, amit a fiaink mondanak: igaz!

A mi falunkból is voltak egy páran bolsevik földön, földművesek, iparosok, gazdák, napszámosok vegyesen. Elmondom itt, hogy mit láttak ezek a bolsevik paradicsomban.

A legelső — mondja az egyik —, ami szemünkbe tűnt bolsi földön: a rettenetes elhanyagoltság. Elhanyagoltak a városok, a falvak, az utak, a házak: minden. A házakon, az utakon látszott, hogy valamikor régen gondozták őket de az újabb időben ebek harmincadjára vetették a javítás gondját és ezért omlik-romlik minden. Miért? Mert nem volt gazdája semminek. A lakosság, melyet sokszor egyik vidékről áthajtottak, mint a nyájat, a másikkra, nem nevezhetett semmit a magáénak, hát nem is törődött semmivel. Minden az államé volt. Az állam városon élő hivatalnokai pedig cseppet sem törődtek a falusi házak és utak állapotával.

A termőföldeket is elhanyagolták. A városok közelében ugyan szerveztek termelő szövetkezeteket, kolchoszokat és ezek földjeit gépekkel művelték is, de a vidéki parasztság földjei nagyrészt műveletlenül álltak. Sok helyütt ezek a földek még mutatták a barázdát és a megkopott barázdák elbeszélték, hogy régen termő föld volt az elgazosodott ugar, de aztán abba hagyták a művelést. Ha megkérdezték honvédeink, hogy miért nem szántanak, a gazdák elpanaszolták, hogy nincs mivel. Az állatokat elhajtotta a hatóság a városok élelmezésére és nincs mivel a földet művelni.

Beszéltek fiaink egy termelőszövetkezet, egy kolchosz tagjaival is, akiknek az egyik város közelében volt több ezer hold elhanyagolt földje. Miért nem vetettek? — kérdezték ezeket. Kisült, hogy a kolchosznak voltak gépei, de nem kapott hozzájuk üzemanyagot. Így a gépek ott rozsdásodtak tétlenül, a föld ott állott parlagon és a nép éhezett.

Egy gazdagabb, búzatermő vidéken honvédeink, amikor behatoltak a községbe, persze átkutattak mindent, nehogy az elbújt ellenség megtámadja őket. Kutatás közben elérkeztek a templomhoz is, amelyet a bolsik raktárnak alakítottak át. Feltörik az ajtót, s meglepetve látják, hogy a hatalmas közraktár fele üres és a másik felében, itt, a búzatermő vidéken tatárka és köles van elraktározva.

Kérdőleg néztek a kíséretükben levő földművesekre s azok jellegzetes kézlegyintéssel csak annyit mondtak:

— Sztalin.

Vagyis, hogy a búzát, kenyérmagvakat elvitte Sztalin.

A földművesek elmondása szerint mindent elvittek a falvakból, amit csak el lehetett vinni. A városokat igyekeztek élelmezni, hogy a nagy csomóban élő munkásság között elégedetlenség ne legyen, de a falvak számára gyengébb lakosságával nem törődtek.

A földműveseknek egy tehenet engedtek tartani. De ki volt vetve, hogy naponta hány liter tejet tartozik a gazda beadni. És ha a tehen apaszott, vagy nem adott annyit, azzal nem törődtek. Bírágolták, büntették a

gazdát, úgy hogy az inkább megvette háromszoros áron a tejet mástól és beadta, hogy szabaduljon a hatóság kíméletlen bírságolásától.

Ugyanígy be kellett adni a tyúkok után a tojást, a fákról a gyümölcsöt, mert ha nem adta be valaki, üldözték.

Így aztán a lakosság nem gyűjthetett semmit, sőt miután kis keresményét a bírságok megemésztették, még a ruházata is lerongyolódott.

A lakosságnak az a rétege, amelyből kiölték az istenfélelmet, család-szeretetet, úgy segített magán, hogy gyermekeit bitangságra hagyta. Így a családnál kevesebb lett a kenyérpusztító, de az utcák megteltek csavargó gyermekekkel. Voltak vidékek, ahol ezek a csavargó gyermekek bandákba verődve fosztogatni kezdtek és akkor katonaság ment ki ellenük és a szerencsétleneket gépfegyverrel lemészárolták.

Üzlet magántulajdonban nem volt. Számozott hatósági elárúsító helyeket állítottak fel, de ezek áruellátásáról senki nem gondoskodott. Az alkalmazott boltosnak közömbös volt, hogy van-e áru, vagy nincs. Ő egyformán kapta a fizetését, akár árult, akár nem. Így a lakosság a legszükségesebb cikkekben szűkséget szenvedett. Gyufát, ecetet, sőt sokszor hónapokig nem lehetett kapni és ezekben az apró dolgokban való hiány felért sokszor a legkellemetlenebb zaklatással.

Az ipari munkásság sorsa sem volt könnyebb a bolsi mennyországban. Eltekintve azoktól a helyektől és azoktól a rétegektől, amelyeket a külföldiek előtt való mutogatás miatt különlegesen kezeltek, a nagy tömegek élete a gyári munkások között is nehéz volt.

Ezeket a munkaidővel ölték. Pontosan meg volt szabva például, hogy a munkásnak mikor kell a munkahelyen jelentkeznie s ha késést, már büntették. Levonták a fizetését, vagy ismétlődés esetén vitték Szibériába, kényszermunkára. Ugyanez volt a sorsa annak is, akire a munkavezetők vagy a politikai biztosok, a „komiszárok“, valamiért megharagudtak.

A házassági elválást a bolsik nagyon megkönnyítették. Elég volt, ha az egyik fél kijelentette, hogy nem akar a másikkal élni és már kész volt a válás. Emiatt sok volt az elhagyott nő, akít a férfi otthagytott, amikor már megunta. Ezeknek a gyermekei szintén a züllöttek, csavargók számát szaporították.

A bolsevik mennyország — így mondják ott járt honvédeink — csak azok számára volt mennyország, akiknek a kezében ott volt a fegyver. Azok számára harácsolták össze a föld termésének javát, a finom árukat és élvezeti cikkeket. A föld népének pedig nem volt meg a mindennapi kenyere és a legszükségesebb testi ruhája sem.

A földműves lakosság és a munkásság számára egyaránt pokol volt a szovjet és honvédeink kivétel nélkül azt mondják, hogy az ukránok öklüket rázták, ha Sztalin nevét csak említette is előttük a honvéd. Ő képviselte előttük a „rendszer“ és az ő nevét átkozták minden szenvedésért, üldözöttségért és nyomorért, amelyet rájuk zúdított a bolsevik társadalmi rend.

Hálásak lehetünk vitéz honvédeinknek és Németország hatalmas hadseregének, hogy dicsőséges harcaikkal messze üzték határainktól a szenvedésnek és a nyomornak ezt az uralmát, amely sírba döntötte volna a mi sokat szenvedett népünket is.

Szendrey László